ALMINE RECH

Larry Poons
Recent Paintings

Sep 7 — Nov 4, 2023 | Brussels

Nu-heid

Schilderijen bewegen niet, maar dat voelt anders wanneer we naar een werk van Larry Poons kijken. Poons heeft tijdens zijn hele roemruchte carrière een voortdurende en rusteloze esthetische ontwikkeling doorgemaakt, en ook zijn doeken lijken onderweg te zijn wanneer we ernaar kijken, alsof ze langs ons blikveld dansen. Ook lijken ze ergens *vandaan* te komen, of misschien zijn er twee *vandaans* die Poons op eigen houtje heeft samengevoegd, alsof dat hun lotsbestemming is: de kosmische uitgestrektheid van de alomvattende modernistische abstractie zoals die halverwege de vorige eeuw in Amerika ontstond, en de bloemige koppigheid en het zinderende licht van het Frans impressionisme. Desondanks situeren zijn overweldigende recente schilderijen zich in een ontvouwend nu. Hun veranderende picturale gebeurtenissen kunnen niet worden onthouden, alleen worden doorreisd: verhitte kleurenschema's moduleren horizontaal, verticaal en diagonaal, terwijl kwikzilverachtige penseelstreken samensmelten tot wolkachtige vormen die substantieel maar niet vaststaand zijn, imposant en toch licht. Deze schilderijen zijn gevuld met verleidelijke en onzekere net-niet-helemaals: niet helemaal niet-figuratief, niet te definiëren door zomerse uitbundigheid, noch door stormachtige felheid. Te midden van dat alles herinnert Poons ons aan de contra-intuïtieve plaatsen waar risico's kunnen opdoemen tijdens het maken van kunst: in weerstand tegen het assimileerbare en mnemonische beeld, in onverschrokken schoonheid, in stilistische vertraging en in het teruggrijpen naar meerdere verledens om een nieuw, zij het kortstondig, picturaal heden op te bouwen.

Neem bijvoorbeeld *Walkin' the Dog* (2018). De eerste vraag die we onszelf kunnen stellen, is hoe we dit schilderij moeten lezen, waar we moeten beginnen. In zekere zin nodigt het ons uit tot een scan van links naar rechts, omdat het schilderij lijkt te transformeren op een horizontale as: het begint perzikachtig, bezaaid met het groen van tuinen, voordat het overgaat in iets wat zwaarder, blauwer en turbulenter is, als een verwijzing naar Turner's luchten boven de zee. Er is hier geen narratief, maar een sterk, zij het abstract gevoel van een gebeurtenis, een transformatie, een onvastheid. Misschien herinnert het u direct aan de grootsheid van orkestmuziek en de vluchtige improvisaties van jazz, wat niet verwonderlijk is gezien Poons' bestendige interesse in muziek. Dit lijkt misschien wat veel voor één schilderij, maar we zijn nog maar net begonnen. De zijwaartse beweging van [illustratie één] is nog maar één van zijn gevoelstonen, omdat de penseelstreken – die overal op het doek te vinden zijn – een spiraalachtige kwaliteit hebben, geholpen door het veelvuldig zichtbaar zijn van onbedekt doek, wat suggereert dat de hele geïmproviseerde compositie in de lucht hangt. Wat we ook over dit schilderij zeggen, er zijn net zo goed argumenten voor het tegendeel te vinden.

Andere schilderijen gedragen zich anders, maar niet minder veelzijdig. *Avenue of Spheres,* dat naar schitterende roze- en geeltinten neigt, (2017) voelt als een samenkomst van meerdere draaikolken: de richting waarin de compositie lijkt te draaien, hangt af van waar ons oog toevallig op valt. Opnieuw is er veel doek zichtbaar, waaruit blijkt dat dit alles tot stand kwam in één gebaar, een combinatie van meesterschap en de drang om zichzelf voortdurend te verrassen. Na meerdere werken te hebben gezien, ontstaat intuïtief het gevoel dat deze kunstenaar niet bereid is zich te herhalen. Het brede werk *A Host of Stuff* (2023) is ongeveer, bijna symfonisch, in drie delen verdeeld. Het lijkt in het midden te vernauwen tot vorm en vervolgens intenser van toon te worden voordat het zuchtend weer oplost. *Well, Well Dress* (2020) is een van meerdere plaatsen waar Poons de as verticaal draait en we, op speelse wijze, een gevoel van lucht aan de bovenkant en grond aan de onderkant krijgen; daar tussenin grijpen paneelstreken bijna in elkaar en lijkt de ruimtelijke diepte heen en weer te klappen als in een optische illusie, zoals een neckerkubus.

Als ruimte zichzelf binnenstebuiten kan keren, kan de tijd dat misschien ook; en hier vinden we nog een latent element van risico in het werk van Poon. Enerzijds zou de stilistische samensmelting die verwijst naar en voortbouwt op de innovaties van zowel Monet als Pollock (om een paar namen uit twee grotere groepen te kiezen) kunnen voelen als een stap terug in de geschiedenis, het verleden vermenigvuldigd door het verleden. Poons erkent echter dat de lineaire stroom van de kunstgeschiedenis, die tot relatief kort geleden werd beschouwd als een gestage opmars van -ismen tot aan het pluralisme, een kans biedt, alsof de kunstenaar door een wormgat kan gaan of er zelfs een kan creëren. De moderniteit hield niet van terugblikken, en de postmoderniteit beschouwde het bij elkaar puzzelen van het verleden niet primair in termen van visueel plezier, noch waren haar kunstenaars geïnteresseerd in correlaties tussen verschillende, maar verbonden vormen van esthetiek. Poons is hier niet 'retro', want waar hij naartoe reikt, heeft nooit bestaan. In plaats daarvan verzint hij – om een ruimtelijke metafoor te gebruiken – een niet-afgelegde weg. Men zou ook kunnen stellen dat zijn kunst niet alleen zowel Europees als Amerikaans is (en dus bevrijd van de nationalistische elementen die het abstract impressionisme kenmerkten), maar ook impliciet Aziatisch, in de zin dat haar nadruk op het vluchtige moment en haar harmonisatie van tegenstellingen sterk leunt op het boeddhistische denken. Het beste antwoord op de vraag waar deze schilderijen vandaan komen, begint met 'overal'.

Geen specifieke plaats dus, en geen specifieke tijd. Behalve misschien het heden. Het heden omdat deze schilderijen niet zozeer 'bestaan' als wel 'gebeuren' terwijl ze worden gezien, en omdat we ons opnieuw kunnen afvragen: wat betekent het om in 2023 zo onverschrokken opgetogen te schilderen? De wereld is op veel manieren geen vreugdevolle plaats; vanuit vele hoeken bezien is ze juist angstaanjagend. En toch is het gebruikelijke antwoord van de hedendaagse kunst op dit feit, haar antwoord sinds vlak na de tijd van Matisse, niet om een soort toevluchtsoord te creëren. In plaats daarvan, en in toenemende mate, kaatst de kunst de pijn van het heden terug naar ons en maakt ze ook vaak verborgen ongeluk zichtbaar. Natuurlijk is dat zeer valide. Maar het feit dat Poons dit juist *niet* doet, maakt zijn kunst niet escapistisch. Zijn standpunt is veeleer dat kunst, ondanks grote onrust die verduistert tot hopeloosheid, nog steeds een plek kan zijn om op adem te komen. In een beroemd citaat van Gandhi zegt deze spiritueel leider dat hij zo'n drukke dag voor zich heeft dat hij twee uur zal moeten mediteren in plaats van één. Deze schilderijen, met hun oververhitte optiek, overrompelende ruimtelijkheid en uitbundige kleuren zijn evenmin een ontsnapping uit de wereld zoals die is. Juist omdat de wereld *is* zoals zij is, moeten deze schilderijen bestaan om een kunst van vreugde, plezier en aanwezigheid in het 'nu' te presenteren, als een radicaal voorstel.

- Martin Herbert